

10 ACTIVERENDE WERKVORMEN VOOR TAALONTWIKKELEND ONDERWIJS

STUDENTENZAKEN

10 ACTIVERENDE WERKVORMEN

VOOR TAALONTWIKKELEND ONDERWIJS

Alle hier beschreven werkvormen kunnen een positieve bijdrage leveren aan taalontwikkelen onderwijs. Ze geven jou als docent inzicht in de mate waarin de stof beheerst wordt en soms in de manier waarop dat verwoord wordt door studenten.

Vrijwel alle werkvormen gaan uit van door jou gestelde vragen. Dit zijn bij voorkeur niet te veel reproductieve vragen, maar juist denk vragen. Hierin kan taal een doel zijn, maar ook een middel. Elke werkvorm sluit af met de manier waarop deze bijdraagt aan de taalontwikkeling van studenten.

1. PLACEMAT

Werk in groepen van vier studenten. Deel een A3 uit. Laat studenten een vierhoek tekenen in het midden, met vanuit elke hoek een lijn naar de hoek van het papier. Er ontstaat een 'placemat'. Elke student zet zijn eigen antwoord op de vraag in zijn eigen stuk. Daarna wordt er onderhandeld over het beste antwoord in de beste formulering. Dat komt in het midden. Tijdens het rondlopen krijg je inzicht in de gegeven antwoorden en kun je feedback geven.

- ▶ Studenten leren bijvoorbeeld welke elementen een onderzoeksrapportage bevat en in welke volgorde deze moeten behandelen.

2. ZOEK HET VERBAND

De docent neemt een aantal kernthema's uit de les of tekst(en), en noteert deze elk op een aparte A4. Studenten(groepjes) krijgen elk een A4 en moeten bedenken wat hun thema te maken heeft met een ander thema. Studenten moeten bijvoorbeeld letten op het gebruik van signaalwoorden en komen samen tot een professionele formulering. Jij geeft feedback.

- ▶ Studenten leren verbanden aan te geven tussen verschillende thema's, met professioneel taalgebruik.

3. QUIZZEN

Een quiz is een middel om vooraf voorkennis op te halen (van reeds behandelde stof), achteraf te kijken hoe de stof is blijven hangen, of juist tussendoor, om de balans op te maken of het luisteren te onderbreken door een actieve bezigheid. Zo wordt de cognitieve belasting verkleind. Een quiz kan kort zijn, maar je kunt ook een afvalrace ervan maken, waardoor het competitieve element versterkt wordt. Werk met staan-zitten, rode en groene kaartjes, verplaatsen in het lokaal of een digitale tool. Een paar voorbeelden zijn:

- Vier stellingen: welke is waar en waarom?
- Toetsvraag op het bord: wat is het goede antwoord en waarom?
- Het laten opstellen van stellingen of toetsvragen door studenten.
- ▶ De quiz dwingt hen om hoofd- en bijzaken te onderscheiden, jargon te gebruiken, en helder te formuleren. Uiteraard kunnen de toetsvragen in een quiz (of tentamen!) terugkomen.

4. BUZZEN

Buzzen is niets anders dan even kort iets laten uitwisselen. Je kunt starten met een buzz door studenten te bevragen over de relevantie van een onderwerp voor het werkveld, door leervragen of verwachtingen te bespreken of om een antwoord op een vraag te overpeinzen. De buzz kan ook op een proces van toepassing zijn (hoe zou jij dat aanpakken?) of de eindsamenvatting of -conclusie als onderwerp hebben. Koppel buzzen aan een tijdslimiet en haal aan het einde een aantal antwoorden op.

- ▶ Buzzen activeert het brein en zorgt voor betere aanhaakpunten in je hoofd. Ook kan buzzen bijdragen aan het formuleren van conclusies, hoofd- en bijzaken onderscheiden, argumenten verzinnen of juist inzicht geven in leesstrategieën.

5. DENKEN – DELEN – UITWISSELEN

Deze vorm helpt studenten bij het aanscherpen en onder woorden brengen van hun gedachten. Na het stellen van een vraag wordt vaak meteen een beurt gegeven. Dat betekent dat slechts een persoon antwoord hoeft te geven en dat betekent ook dat deze student verrast wordt door de vraag en moeilijker uit zijn woorden komt. Door de fases van denken, verwoorden en aanscherpen uiteen te trekken, kan iedereen meedoen en is er meer tijd om een antwoord te formuleren.

Het gaat als volgt:

1. Stel een goede denkvraag.
2. Laat iedereen in stilte 1 minuut over de vraag denken.
3. Laat daarna in duo's of groepjes 3 minuten over de antwoorden spreken met als doel tot een eindantwoord te komen.
4. Haal bij de groepen de resultaten op.
  - ▶ Studenten worden ertoe aangezet om helder te formuleren en naar elkaar te luisteren.

6. BOODSCHAPPENLIJST

Studenten vinden het lastig om lang te luisteren naar een hoorcollege. Je kunt daarom specifieke luisteropdrachten geven, eventueel met verschillende luisteropdrachten voor verschillende groepjes. Het ene groepje noteert bijvoorbeeld alleen alle argumenten die genoemd worden, als op een boodschappenlijstje. Het andere groepje noteert alleen de consequenties van iets en weer een ander groepje de voorwaarden. Aan het eind kunnen de groepjes desgewenst uitwisselen.

- ▶ Het geven van een luisterdoel spijst de aandacht en zorgt voor een lagere cognitieve belasting. Bovendien wordt geoeft met het onderscheiden van hoofd- en bijzaken.

7. BROODJE THEORIE

Deze werkvorm is een variant op de sandwichmethode. Voorafgaand aan je college of een tekst met theoretische input vraag je studenten om over dat onderwerp een mening te hebben, een aanpak te beschrijven of een casus op te lossen. Geef ze hierbij de tijd om te denken en uit te wisselen. Haal enkele antwoorden op. Hierna gaan ze pas aan de slag met het verwerven van de nieuwe theorie, dan wel door jouw college, dan wel door het lezen van een tekst. Geef ze daarna dezelfde opdracht. Is er iets veranderd? Hoe kan dan?

- ▶ Studenten zijn meer gefocust met het onderwerp bezig en leren theoretisch onderbouwen of beschrijven, met de daarbij horende taal. Je vragen en feedback zijn hierin een krachtig leerinstrument.

STUDENTENZAKEN

"Activerende werkvormen hebben een positief effect op het leerproces. Gebruik ze ook voor de taalontwikkeling van je studenten."

8. STAM-EXPERT

Studenten worden opgedeeld in expertgroepen. Elke expertgroep krijgt een onderwerp om uit te diepen, of een (deel van een) tekst om te lezen. De studenten worden als het ware expert in dit onderwerp. Laat de expertgroepen met elkaar het thema uitdiepen en tot de kern komen. Hierna worden de stamgroepen gevormd. In zo'n stamgroep is uit elke expertgroep een expert vertegenwoordigd. Zodoende heeft elke stamgroep verschillende experts van verschillende thema's. Deze experts delen hun informatie. Op deze manier krijgt iedereen toch alle lesstof mee, terwijl niet alles bestudeerd is.

- ▶ De cognitieve belasting wordt verkleind, terwijl de studenten wel worden aangezet om met elkaar over de stof te praten, helder te formuleren en te luisteren, hoofd- en bijzaken te onderscheiden en vervolgens bondig te concluderen.

9. ZOEK IEMAND DIE

Je maakt verschillende blaadjes met daarop vragen over de lesstof. Achter elke vraag staat een invulveld. Het doel is namelijk niet het antwoord te noteren, maar een persoon te vinden die antwoord kan geven op de vraag. Studenten lopen door elkaar en stellen elkaar de vragen van het blaadje. De naam van degene die het antwoord weet, wordt op het invulveld genoteerd. De vragen kunnen zowel inhoudelijk zijn, over vorm of taal gaan, of over manieren van aanpak. Aan het eind selecteer je een aantal van de vragen; het antwoord wordt gegeven door de student die op het invulveld vermeld staat.

- ▶ Studenten moeten luisteren en beoordelen of de antwoorden kloppen. Ze moeten formuleren en zijn (als de vraag daarover gaat) bewust bezig met taal.

10. ONE-MINUTE-PAPER

In een one-minute-paper wordt de lesopbrengst verduidelijkt. Jij deelt per student twee post-its uit. Op elke post-it staat een vraag:

1. Wat was het belangrijkste van de les, tekst, instructie of vaardigheid?
2. Wat is het minst duidelijk aan de les, tekst, instructie of vaardigheid?

Door deze vraag wordt de student aangezet om na te denken over en te reflecteren op de stof. Jij krijgt inzicht in de opbrengsten en de punten waaraan je nog aandacht kunt besteden.

- ▶ Studenten reflecteren op de les en moeten hun antwoorden kort en bondig opschrijven, wat vraagt om het kunnen scheiden van hoofd- en bijzaak. Als je specifiek aandacht hebt gegeven aan een bepaalde taalvaardigheid, kan het paper goed daarover gaan.